

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Schriften - Cod. St. Peter pap. 52

Cicero, Marcus Tullius

[S.l.], [1476]

M. Tullius Cicero: Laelius de amicitia c. 1-7

[urn:nbn:de:bsz:31-17439](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-17439)

Virtus Mutio Augure Scauola. mita ueritate de C. helio
 suo Socero memorit' iocundeque solebat Veret dubitare illu
 m oī sermone appellare sapientē. Ego autē aprie ita dducto ad scauola
 supra uerili toga. ut quoad possem et uerret a senis luce nūq̄ disceder
 itaq; mita ab eo prudēt' disputa. breuiter 2 ymode dicta. memorie
 omēdaba. fieriq; studeba eis prudentia doctior. Quo mortuo. memet
 ad pōtificē scauola stuli. quē vni ciuitatū mē. et ingenio 2 iusticia
 p̄stāssim' audeo dice. S; de h' alias. Ut uideo ad augurē. Cū sepe mita
 tū memi domi in emiculo sedente ut solebat cū et ego eēs. vna et
 pauci admodū familiares. in eū simō. illu itidē. qui tū fere erat oīs
 in ore. Memitū em' p̄fāo aucte. et eo magis q' p. sulphicio utebatur
 mita. cū ut Te p̄. capuali odio a C. pompeio. qui tū erat consul
 dissideret. quo tū quictissimē et amantissimē uixerat. q̄ta eēt hoim ut amī
 ratio ut quela; itaq; tū scauola cū in eā r̄pās mētor' mēdisset. exposuit
 nob' sermone helij d'annicia habitū ab illo serū et cū alio gnō
 C. famio marci filio pauca diebus p̄ motz affricā. Eo disputā
 fias memorie mādami q̄s m' h' libro exposui arbitrati meo.
 Quasi em' ipos mēdudxi loquētē ne iniqua 2 inquit sepius mē.
 poneret atz ut tamq̄ assentibz tota haberi sermo uideatur.
 Dū em' sepe memi ageret d'annicia ut st̄derē aliqd. dūq; m' h'
 ret. tū oīm ognitōe. tū uia familiaritate uisa est. itaq; facti
 nō inuicē ut p̄dessem mētas rogatu tuo. S; ut in ratione mādē
 facti. q' ē st̄p̄s adre d' senectute. ratione mādūpi sermē disputāz
 qz nulla uidebat' aprior p̄sona. q' d' illa etate loquer'. quā
 eis q' et diutissimē senex fuisset. et in ipa senectute p̄ ceteros
 flourisset. Sic ē accepissim' apud maxie mēorabile C. helij
 et p. scipionis familiaritate fuisset. ydonea m' h' helij p̄sona
 uisa est. q' d' annicia ea ipa differeret. q' disputata ab eo memi
 nisset scauola. S; cū h' sermone pōmū in hōm ueteri aut
 toritate. et corq; illustriū plz uisio q' pacto uider' hūc gūitatis
 itaq; sic affinox mādū ipc mea legēs. ut ratione nō me loq' exilimē;
 S; ut tū ad senē senex d' senectute sic in h' libro auctissim' st̄p̄si d'
 annicia. Cū ē ratio locut' q' erat nemo fere senior tēpibz illis
 nemo prudentior. Ut helij 2 sapiēs. Sic u. habitus ē. et aucte
 q̄ta exelles. d' auct' lo'. Tu ueti paulo a me am' auctas. helij ipm loq'

putes Ergo famig z El mutus uenert ad soteru pp mote affruat
ab hys sermo ouit Respondet leliqz qd to dispuro e d'antia quo
legens tempm agnosces

Vnt ita uera ut dicit leli nec em melior uir fuit affricano
qsg nec elatior Sz existare debet omi actos ite ee uictos
Vnt te sapiete et appellat z existant. Eubeda h' mo rationi. Sz sig
L. oculu apud ptes meos appellatu sapiet. Sz utqz. alio qdano
Aetilius q prudens ee in uice civili putaba Cato q mtraz uer usu
habebat. Astia eq z i senatu z i foro. ut p uisa prudet. ut acta co.
stant. ut respoa acute pfererat. pterea q cognō ia habebat
in senectute. Sapietis. Te aut alio qdani no solu na z modo uozet
et studio z doctna ee sapiet. Vnt ite uolguē. sicut eruditi sblent
appellare sapiet. Quale nūqz ingra to reliq. Nam q septe apt.
lanti eos q ista subtilis qer. i nūqz sapietū no hnt. Athenis vni
uocpuz et eu quide ena appellime orato sapietissimū iudicatu
Hanc ee sapietia in te existant. ut oia tua in te posita dnas.
Quanosqz casz v'ute inferuēs putes. Itaqz ex me qe. credo ex te
h' scruola ut ex me. ut q'na pacto morte affruat ferat. Eozqz mag
q' puz nomis tu inoztos D bruti augurū comitadi tā ut asslet
inuenisset. tu no affruisti. q diligētissime semp illu dū et illud
nūqz sblent ee obue

Verū quid C leli. mti ut e a famio dictū. Sz ego id respodeo
qd amadūti te dolo; q accepit. tu stūm uici. tu ariisti. mote
ferre moderate. nec potuisse no gnoueri. nec fuisse id huānitatē
tue. Cū aut i glegio meo no affruisset. ualitudinē respodeo tūc
no mēstria fuisse

Ete quid' scruola z uere. Vlegz em' ab isto officio qd' l'p' usur:
pau' tū ualeet. adduci ignodu meo debui. Vnt ullo casu
creditor h' q' statū hōi posse g'ige. ut ulla mēmissio fiat offry; Tu
aut fami. qd' tantū actūmi mhi dicit q' tū ego nec agnosco n' postulo.
fatis amite. Sz ut n' iudis no uite uiduas d' ratione. Aut em' nemo
qd' qd' mag' credo. aut si q' q' ille fuit sapiet. Quo ut alia d' m'itā
mōtz sly m'it. Meminera paulū. uida; graū. s' n' q' pat' rationi
p'fecto z sperato uiro. Quasbre ratione anteponas. ne istū qd'
quē appello ut aū sapietissimū iudicat. h' em' facta. illig d'uta laudat

ferre de imbecillitate aures qui se in quiete p[er]uisu[m] exaffirmo audisse ducbat ;
Id si ita e[st] ut optimi e[ss]et a[nt] in morte euolet facile tamq[ue] ex custodia vin-
tibus corp[or]is cui censemy cursu ad Deos facilitate fuisse q[ua]m Scipioni ;
Quo circa merere h[oc] eis euenit necesse ne inuadi mag[is] q[ua]m amiti sit
Simant illa merere ut ibi interit[us] sit aures e[st] corp[or]is . nec ulla sensus
maneat . ut nihil boni est in morte . sic certe nihil mali ; Sensus em[en]
amiss[us] fit ibi quasi uisus no[n] est omnino . Que e[st] natu[m] et nos gra-
dem[us] et per civitas du[m] erit letabit[ur] . Quia obre cu[m] illo q[ui] ut sup[er] duxi
actu optimi est mecu[m] inmodis que suad[et] equis ut p[er] introceram
sit prius exire deuita . Sz recordare amicitie se fuisse . ut beate uideat
uississe q[ui] cu[m] Scipione uiperum ; Quo mihi quicq[ue] cura de V. p. et
de priuata fuit ; Quo cu[m] et domus fuit . z uniu[er]sa . g[ra]m[ma] . et id in q[ui]
est omnis uis amicitie . uoluntatu[m] . et studiose . sententia[m] . summa g[ra]m[ma]
Itaq[ue] uo[t] tam ista me sapientie q[ua]m no[n] famis g[ra]m[ma]u[m] fama d[omi]n[us]
falsa p[ro]ferri . q[ua]m q[ui]d[am] a[n]i[m]e n[ost]re modica sp[er]o fore sempiterna ; Id q[ui]o mag[is]
mihi cordi est . q[uo]d quosda[m] scitis uis tua aut q[ui]tuor uolunt[us] parca a[n]i[m]e
Quo igne sperare uideor sapientis z leli a[n]i[m]e posteritati nota fore ;
Sicut quid[am] leli ita n[ost]re e[st] . Sz q[ui]m a[n]i[m]e m[ost]ro fecisti . z suis o[mn]i[us] p[er] gratu[m]
mihi fore . spero ut sculo . si que admodu[m] solis d[omi]n[us] uel[et] reb[us] q[ua]m exie que
e[st] sic de amicitia disputat[ur] . Ad sentas quate[m] existes q[ua]m p[re]pta des ;
Ihi uo[t] gratu[m] e[st] atq[ue] idip[s]u[m] cu[m] tam age conaret famis a[n]i[m]e
Quia obrem utq[ue] nem[us] gratu[m] fuit
Eo uo[t] no[n] grauat[ur] si m[ost]ro g[ra]m[ma] . Nam p[er]lara uel[et] e[st] et su[us] ut dixit famis
ocrosi Sz q[ui]s ego su[m] aut q[ui] e[st] in me factas . Datoq[ue] ista e[st] g[ra]m[ma]udo eaq[ue] g[ra]m[ma]e
ut h[oc] p[er]ona[m] de q[ui]bus de quo disputat[ur] subito . Magnu[m] op[er]e e[st] q[ui]tuor ex[er]ta
tione no[n] p[er]ua . Quia obre q[ui] disputari d[omi]n[us] p[er]nt . ab eis uel[et] p[er]at[ur]
qui ista p[ro]ferunt . Ego uos hortari tu[m] possu[m] . ut a[n]i[m]e o[mn]i[us] reb[us] g[ra]m[ma]is
a[n]i[m]e p[er]uat[ur] . Vbi est em[en] tam n[ost]re aptu[m] tam g[ra]m[ma]u[m] ad eos ul[et] scudas
ul[et] adulas . Sz h[oc] p[er]nu[m] sentio nisi in bonis a[n]i[m]e e[st] no[n] posse ; V[er]oq[ue]
id adu[m] uel[et] ut illi q[ui] h[oc] subtilis d[omi]n[us] f[er]at[ur] uel[et] . h[oc] ad que[m] uel[et]
tatem p[er]ua . V[er]oq[ue] an[im]e q[ui] uel[et] e[st] bonu[m] nisi sapient[us] . Sit ita sane ;
Sz ea sapientia m[ost]ro q[ui] adhuc m[ost]ro n[ost]ro g[ra]m[ma] e[st] V[er]oq[ue] aut ea q[ui] fuit
m[ost]ro uitaq[ue] g[ra]m[ma] . no[n] ea q[ui] f[er]at[ur] aut optant[ur] spectare debent ;
V[er]oq[ue] ego dicam . C. fabricu[m] . M. t[er]m[us] . T. coru[m]t[er]m[us] . quos sapi-
entes n[ost]ro uel[et] uel[et] . ad istos uel[et] sapientes fuisse ; Quare
sibi h[ab]ent sapientie nome[n] a iudicib[us] et ob[er]en ; Concedat ut uel[et]

boni fuerunt. ne id quod forent. Regabant id nisi sapienti posse concedi
 Argamus i ut aiunt pigri minerva; Cui ita se gerit ita vivit ut fides
 eorum probat integritas. ut q̄ntas. Uberaliter. nec sit in eis vlla cupi-
 ditas. Ubido. audacia. Itaq; magis constantia ut h̄ fuerit in q̄s novam;
 Hos viros bonos ut haberi st. sic et appellandos putamus. q̄ assidunt
 quatuor bonis. natura optus bene vivendi dux; Sic enim in p̄p̄re
 videor ita natos esse ut in ois s̄actas quoda. Major at ut q̄sq; acc.
 Sed prime; Itaq; rures potior et p̄ peregrini. p̄m̄ q̄ alii; Tu h̄is
 em̄ nā ip̄a pepit amicitia. h̄ ea nō s̄at h̄ firmitate. V̄ l̄ays h̄ p̄stat
 amicitia p̄p̄tati. q̄ ex p̄p̄tate. Benivolentia tolli p̄t. ex amicitia nō p̄t;
 Sublata em̄ benivolentia. amicitia nō tolli. p̄p̄tate manet; C̄nta
 aut̄ in amicitia s̄t. ex h̄or intelligi magis p̄t. q̄ ex infita s̄actate
 suam ignis q̄ galeavit ip̄a nata. ita tracta res est. et adducta in
 angustū. ut ois caritas. aut in̄ duos. aut in̄ paucos ingeret;
 Tu em̄ amicitia nihil aliud. nisi ois diuina suavitatis reze
 cū benivolentia et caritate consensio. Qua quib; hant s̄iv an excepta
 sapia. quicq; melius s̄iv sit a d̄ys in̄m̄ lib; datū; Divicias
 alij p̄ponit. bona alij utilitudo; alij potentia. alij honores. nisi
 et voluptates. Deluaz quid est h̄ extremū; Illa at sup̄iora caduca
 et incerta posita nō tā in ois v̄is. q̄ in fortune temeritate; Qui
 at i v̄ite s̄iv bonū ponit p̄dare illi quidē arbitri. S; h̄ ip̄a
 v̄is amicitia gignit. et gnet. nec sine v̄ite amicitia cū ullo pacto p̄t
 iam v̄ite ex ois v̄ite. s̄iv magis nā in̄p̄tem. nec ea ut q̄da
 dotti v̄ib; magnificētia. metiam. in̄ ois bonos eos q̄ h̄nt in̄m̄
 Paulos. Cathones. quos S̄ip̄os. philos. h̄ys q̄s vita ḡta ē; eos aut̄
 amicitiam. q̄ ois nōq; rep̄t; Tales i in̄ viros amicitia tātas
 oportunitates h̄t. q̄s v̄is quo die; Principio q̄ p̄t cū vita v̄is
 ut ait ennis q̄ nō i mutua am̄ benivolentia ḡquiescat. C̄nd̄ dulcis
 q̄ t̄ne q̄ cū oia audas sic loq; ut teū; Qui est fuitis tantis i p̄p̄re
 vobis nisi h̄ec q̄ illis eque ut tu ip̄e gaudet; Adusas nō fecerit dif.
 ficiali est sine eo q̄ eas q̄is q̄ tu fecerit; Deniq; cetera res q̄ p̄p̄tate
 oportet s̄t singulis singulis. Divicias ut v̄are opes ut colare honores
 ut laudare. Voluptates ut gaudere. Valitudo ut dolere carere
 et numerab; fungare copis Amicitia est plurimū ḡtinet. q̄q; te
 v̄ctere. p̄sto ē. nullo loco excludit. nōq; in̄ p̄p̄tate. nōq; molesta ē
 Itaq; nō aq. nō igni. ut aiunt loq; p̄p̄tate v̄im q̄ amicitia; V̄ leg; ego in̄

Sed antiquior et pulchrior et magis a natura profecta et alia causa; Amor enim ex quo
 amicitia nascitur est: primum est ad benevolentiam quendam; Nam ut licet quibus ab his et
 propriis sepe: quod similitudine ratione colunt et observantur ipsius ratione. In amicitia autem nihil
 factum est nihil statum. et quod est. ut est. et voluntarium. Quia pro amicitia videtur
 nihil potius quam ab indigna orta amicitia. Apud autem magis aut quodam sensu
 amandi. quod cogitatione quantum res illa est voluntatem habundantia; Sed quod plus sit etiam
 in bestis quibus amicitiam primum. quod esse videtur. ut amant ad quodammodo ipsi. et ab eis ut
 amant. ut facile corpe sensu appareat; Sed in homine multo est evidentius. Primum
 ex parte caritate quod est inter cognatos et parentes. quod divini nisi detestabili scelere non
 potest. Deinde in suis sensu existit amor. si aliquid nati sunt. et in moribus et
 non exequantur. quod meo quasi lumen aliquid primum. et videtur primum in deum;
 Nihil enim est virtute amabilis. Nihil quod magis allucinat ad diligendum. Quippe cum
 pro virtute et probitate et eos quod nunquam vidimus. quodammodo diligimus. Quis est qui fabrici
 Marci non cum aliquid benevolentia modum usurparet. quod nunquam videtur. Cui autem est qui
 Tarquinium superbi quod pro castum spiritum non adicit. Cum duobus duobus d'impio in
 Italia est Secretum; Pueri et Ambale. ab alio pro probitate eius non nimis alios
 aures huius. Alterum pro crudelitate. semper in civitate odent; Quid si tanta vis
 probitatis est ut ea ut in eis quod nunquam videtur ul quod magis in hoste diligamus. quod invenit
 est si cum hominibus moriantur. cum corpe quod cum usu quodam modo primum virtute. et studium
 primum videtur. quod quod fuerit amor et benevolentia accepto. et studio primum
 et gloriatur adiuncta; Quibus rebus ad illam primum motum aut et amore adhibere
 admirabilis quodammodo et ardore benevolentie magnitudo; Quia si quod primum adhibere:
 tolluntur primum ut sit pro que assidue quod aliquid desiderat. humiliter sane reliquit
 et minime quodammodo ut ita dicitur oritur amicitia. quod ex inopia aut indigna. nata
 videtur. Sed si ita est. ut quodammodo minime arbitretur nisi. ita ad amicitiam est aptissimum
 Sed longe ista est. Ut enim sibi quodammodo quodammodo. et ut quodammodo magis virtute et sapientia.
 sic munus est ut nullo exeat suaque omnia in se ipso posita videtur. ita in amicitia ex
 perendis colendisque magis exaltat; Quid affricamur in digne mei. Amine
 herede Ar me quibus illis. Sed ego quodammodo amicitiam virtute eius. ille vixissimum
 opprobriis fortasse nonnulla. quod de meo moribus habebat me dilexit. auxit
 benevolentia et gloriatur. Si quodammodo virtute et magne gloriatur sit. non sit in ab spe
 corpe tunc diligendi profectus; Ut enim benevolentia liberalisque suis. non ut epigrammas gratias;
 Vix enim benevolentiam fenerant. si non propositi ad liberalitate suis. sit amicitia non spe
 mercedis adducti; si quod eius omnia fructus. ipso amore sit. expedita putat; Ab his
 quod pendunt enim ad voluptate omnia referunt longe distentur. nec invenit; Nihil
 enim alium nihil magis aut divinum suspicere primum quod suas omnia cogitationes adierunt

Nota

in rem tam summe tamque respecta; Quibus hoc quod ab h^o sermone dmonstrat;
Ipsi autem intelligunt non gigni sensu diligendi et diuolenti caritate; fama signi-
ficare et dicitur. Quia quod adepti fuerunt; applicat se. et ipse admonet ut et
usu eius qui dilige capere fuerunt; et moribus. si quod parces in amore. et quibus
pensionibus ad huius merendum; quod ad respondendum; Atque h^o ut eos sit honesta
actio; sic et volutatis exarationa. maxime capiunt; et erit ortus anima. quod ab
imbecillitate gignit. et uerios. Sed non mutari non potest. id est uere animae sem-
perem sit. Ortus animae quod dicitur. in quod ad h^o foue multis

Vnico perge lehi pro h^o em quod unio est nati meo uice respodeto

Est in quod dicitur. Cimonem audiam Audire non opti uiri ea quod scripsit huius
me et ipse dicitur dicitur dicitur. quod ille quod dicitur nihil difficultis esse dicebat quod a-
micitia usque ad extremum uite permanere. Nam ut ut idem. non expediret
mirabile sepe; ut ut de P. p. non idem sentiret. Mutari enim mores. Quam
sepe dicebat. Alios aduersus redire. alios etiam ingravescere; Atque eorum uice
exemplum ex similitudine capere in eum etiam. quod summi pueros amores
sepe una in prope ut roga deponeret. Sim ad adolescentia peruenissent.
Dixim unum gignit. ut ingenuis ut quod dicitur ut quod dicitur alios. quod ad aduersus
utque non possit. Sed si qui longis in aetate pueros uent. in sepe laborantem
si in honore gignit inuadissent; Postem enim nulla esse aetate. quod ipse quod
peruicacitate. in optis quibus honore certamine et gignit. ex quod inuicacitate
maximas sepe inuicacitate extitisse. Magna enim distidia et plerumque nasci solent
cum aliquid ab aetate quod ex parte non est. postulare. Cum in quod h^o postulare ut
aut libidinis ministri; aut aduersus uent aduersus. Sed quod recusaret. quibus
gignit id faceret. inuicacitate de sepe argueret ab hys quibus obsequium uideret
illos aut quod quidam ab aetate audent postulare. postulare ipsa profiteri. omnia
se aetate esse facturos; eorum quod inuicacitate. non modo familiaritates extingui
solent. sed et odia gigni sempiterna. Per uia inuicacitate quod facta impendit aetate
ut omnia subfuge non modo sapienter. sed et feliciter dicit sibi uideri. Cimonem
in plura in deum. si plura. gignit amor in aetate per se debeat. Non si
coriolanus habuit aetate ferre gignit prius armis illi cum coriolano debeat.
In deum inuicacitate aetate regnum appetere. Non aetate debeat inuicacitate. Et
seruimus quod gignit. P. p. uicacitate A. C. Tubione quibus quod aetate debeat
in deum. At B. dicitur inuicacitate hospes familie uice strenola in
ad me quod aduersus cum lenore. et uicacitate quibus quod gignit dicitur uicacitate;
gignit ut sibi ignoscere eam afferbat quod tantum. Et gignit fecisset. ut quod
ille uellet. sibi facendum putaret. Tu ego et me si te in capite ho faceret

ege

N

Res tel Amicitie

ferre uellet. Nunquam magis uoluerim id quidem. Si si id uoluerim pariter
 Videns quod nefaria uox. et senile uerba fecit. ut plura ut quod dixi. Non enim
 pariter ille T. gratia temeritati quod profuit nec se comite illius furoris
 sed dicit profuit. Insuper hoc amenciam quod bene noua profuit in astra
 per fugit. ad hostes se contulit. penam. et per. quod in istis profuit
 Nulla igitur causa peccati. si amici causa peccaueris. Nam in
 conciliatorum ordine dicitur opinio fuit. difficile est mori. si a dicitur
 deferere. Quod si uerum sciamus. et quod amici quod uelut. ut
 imperare ad hunc quod uelut. profuit quidem sapientia fuit si nihil
 habent res uis. Sed loquimur de hunc amicis quod cum uelut. quod
 uidemus. aut de quibus uelut accepit. quod uelut uita comit. Et
 uelut nobis exempla sumenda sunt et eorum quidem magis quod ad sapientiam
 proprie accedunt. Videmus paulum emulum Lucianus familiaris fuisse
 sic a patribus accepit. sed uelut consules collegas in censura. Tu et
 cum hunc. et in se quod uelut fuisse. et uelut T. comitum nec
 mori perditum. Insuper ne suspicari quidem possimus quod hunc ab amico
 quod uelut accepit. quod quod fidem gratia uelut gratia et per. et. Nam
 hoc quod in talibus uelut quod accipit dicit. si quod uelut ipse uelut non
 fuisse. cum illi fuisse uelut fuerit. Et aut uelut sic tale aliquid
 facit rogati et rogare. At uelut Tibi gratia sciant. C. carbo. C. cato
 et uelut in quod uelut. et. uelut uelut accepit

Et igitur lex ianicia sanxit. ut uelut rogatus res impet.
 nec foras rogati. Impetum cuius uelut et uelut accipi.
 eunda tu in res perat tu si quod gratia et per. se amici causa fuisse
 faciat. Et enim eo loco. fani et scruola locati fuit ut uelut longi
 uelut opozat furores raris et per. Deplexit uelut aliquotum de
 curuoloz consuetudo maior. Et quod uelut regnum occupare conatus
 est. ut regnauit siquidem paucos menses; inquit sic ipse audierat.
 aut uiderat. Insuper al per morte statim amici et per quod in per.
 uelut Scipione effecit. sine latuit nequeo dicit. Nam ratione
 quod quod uelut possimus per uelut pena Tibi gratia sustinimus
 De C. gratia aut uelut quod expectem non libet augurari; Scribit
 deum res quod uelut ad principem cum set cepit. labor. Videtur in
 tabella uelut an quod sit facta labor primo gradina lege Bicio

aut p[ro] cassia Videre aut videtur p[ro]tin a senatu disinctu m[er]i-
tudinis arbitrio res maxime agi; plures em[en] dicit quodamod[us]
Sabeat q[ui] quodamod[us] h[ab]ere resistat. Quorsu[m] h[ab]entur q[ui] sine seors
nemo q[ui]q[ue] tale conat[ur] Principendu[m] e[st] igit[ur] bonis. ut si in exuloi
amicis ignari aliq[ui] casu incidit. ne existimat ita se allegatos
ut ad amicitia in e. p. p[er]tantibus no[n] discedant Inq[ui]bus aut[em] pena
statuenda e[st] Nec uo[rum] minor h[ab]ere q[ui] seors erit aliu[m]. q[ui]m h[ab]ere qui
ip[s]i fuerit iustitias dures. Quis clamor in g[ra]tia threniscode.
Quis potentior? Qui cu[m] impator bello p[ro]lio p[er]mittit g[ra]tia
liberantib[us] p[ro]p[ter]q[ue] iudicia in exuloi est expulso. inq[ui]te patrie
in iudicia no[n] tulit q[ui] ferre debuit; ferit uo[rum] q[ui]d xx annis ap[ud] nos
fereat consolans; h[ab]ere adiutor q[ui] patrie iudicia e[st] nemo. Itaq[ue] mor-
tem sibi usq[ue] corruit. Quare tal[is] impatore[rum] assensu no[n] mo[n]t[ur] q[ui]
seors amicitie regenda no[n] e[st]. s[ed] potius supplicis cu[m] iudicanda est.
ut ne quis concessa putet. amicitia bellu[m] patrie miserete sequi. Q[ui]
q[ui]d ut res nec cepit h[ab]ere stio an aliqui futu[m] sit; mihi aut[em] no[n]
minori tunc est q[ui]libet e. p. p[ro] morte futu[m] mea. q[ui] q[ui]libet hodie sit.

Et igit[ur] lex amicitie sanciat[ur]. ut ad amicitia sum[us] ita petamus.
amicosq[ue] causa honesta ut facias. nec expectemus q[ui]d[em] du[m] rogem[us];
studiu[m] semp[er] adsit. curatio semp[er] absit. q[ui]libet uen[us] dare gaudemus
lib[er]e. Plurimum in amicitia amicos b[on]i suadecum ualeat auctoritas
easq[ue] adhibeat[ur] admonendu[m]. n[on] mo[n]t[ur] apte s[ed] et acit[ur] si res postulab[ur]
et adhibere. parcat[ur]. Nam quib[us]da[m] quos audio sapientes habitos
in g[ra]tia. placuisse opinor mirabilia quoda[m]. s[ed] nihil e[st] q[ui] illi no[n]
p[ro]p[ter]t[ur] argumetu[m]. parti fugiendas e[st] amicitias inimici. ne n[on]
sit omni sollicitu[m] e[st] pro p[ar]tib[us]. Sans sup[er]q[ue] satis e[st] suare miq[ue]
resu[m]. alienis iplurari molestu[m] e[st]. Commodissim[us] e[st] q[ui] lapas h[ab]ere
sabeas. q[ui] ut adducas cu[m] uelis ut remittas. Caput en[im] e[st]
ad bene uiuendu[m] securitate. q[ui] fieri no[n] possit cu[m]. si tanq[ui] porturiat
in p[ro]p[ter]t[ur] Alus aut[em] dicit[ur] amicitia m[er]ito et i[st] humanis que locu[m]
breuit[ur] paulo cu[m] p[ro]p[ter]t[ur] p[ro]p[ter]t[ur] adu[m]metiq[ue] causa. ne b[on]i uo[rum]
neq[ue] rancit[ur] amicitias e[st] expectandas Itaq[ue] ut q[ui]q[ue] m[er]ito firmi-
tate sabet. m[er]itoq[ue] uen[us]. ita amicitias expectet maxime; ex eo

fieri aut ut intercule magis amicitia p[ro]ficia q[ua]m q[ui] et inopes
 magis q[ua]m opulenti. et calamitosi. q[ua]m h[uius] q[ui] putat seari. O p[ro]claras
 sapientia. Solam enim e[st] m[un]do tolle[m] uide[m]. q[ui] a[n]i[m]as euita tollit
 q[ui] nihil a d[omi]no i[n]mortalib[us] m[un]do habet nihil uolunt. Quae e[st] enim
 ista securitas. Ipe quide[m] blanda. s[ed] re ip[s]a intus long[ue] repudianda e[st]
 V[er]o enim e[st] g[ra]tuita. ulla honesta uen[ia] actione uen[ia] in salu[m]
 s[ed] aut no[n] suscipit. aut suscepta deponit. q[ui] si a[n]i[m]a fugiunt.
 vultu q[ui] fugienda e[st]. q[ui] n[on] e[st] in aliq[ua] cura res sibi grauias ut
 aspernat[ur] atq[ue] odit. ut bonitas malicia. tyranca libidinem.
 ignauias fortitudo. Inq[ui] iudicis rebus iustis iustos inq[ui]te
 dolere. i[n] bellis fortes. flagrantis molestos. Ego p[ro]p[ri]a ai[n] b[on]i
 g[ra]tuiti. et uocari bonis rebus. et dolere grauias. Quia obre
 si cadat in sapiente ai[n] dolor. qui p[ro]fectu cadit nisi ex eo ai[n]o
 exprobrata suauitate arbitrem[ur]. q[ui] causa e[st] tunc a[n]i[m]a fudit[ur]
 tollamus euita. ne aliq[ui]s p[ro]p[ri]a suscipiunt molestias. Quid enim
 interit. motu cu[m] sublato. no[n] dico me[um] h[uius] et perude. s[ed] inter
 son[us] et tunc. aut saxu[m] aut quod uis g[ra]tuiti e[st] V[er]o enim s[ed]
 isti audiendi. q[ui] d[omi]no dura et q[ui] ferrea e[st] re quada[m] uolunt.
 Quae quide[m] e[st] tu in multis rebus tu in a[n]i[m]a tenera atq[ue] titabil[is].
 ut bonis ai[n]i q[ui] diffundat[ur]. et inq[ui] modis g[ra]tuitat[ur]. Quia obre
 angor iste q[ui] p[ro] a[n]i[m]o sepe capiend[us] est. no[n] r[ati]o ualeat. ut tollat
 euita a[n]i[m]a. no[n] p[ro]p[ri]a ut uolunt. q[ui] no[n] ulla[n] a[n]i[m]as et molestias
 afferunt repudiet[ur]. Tu aut[em] v[er]o g[ra]tuitat[ur] a[n]i[m]a ut sup[er] d[omi]ni
 si q[ui] s[ed]o v[er]o d[omi]no ad q[ui] se s[ed] a[n]i[m]o applicat et adu[er]sit.
 id ai[n] g[ra]tuitat[ur]. amor exornat[ur] n[on] e[st]. Quid enim tam absurdu[m]
 e[st] q[ui] delectari intus rebus inani[us] ut sonore ut g[ra]tuitat[ur] edi.
 facio ut vestire cultu[m]q[ue] corp[or]is. ai[n]o aut[em] v[er]o p[ro]dit[ur]. ut amare
 ut ut ita d[omi]na reamare possit no[n] adu[er]su[m] delectari. Nihil
 e[st] enim remunerat[ur] b[on]ivolentiae nihil uicissitudine studiose
 offerunt q[ui] uolunt. Quod si et illud et addimus q[ui] recti addi
 possit nihil e[st] q[ui] ad se rem ulla[m] tam alluciat. tam reahat.

q̄ amicam sitanda concedit p̄fecto uerū . ut bonos boni dili:
xant . a secatq; sibi q̄i p̄p̄nitate quietos atq; natā . Vñhil
em̄ appetencis sitū sui nec rapacis q̄ nā . Quobis quide fani
et scoula . q̄set ut oppmor bonis ut bonos q̄i demus teccant
necessaria . q̄ se curat fons a nā q̄statū . Sed ead' bonitas
cū ad utitudinē p̄tiet . Non em̄ ē in hūana uirtū neq; inu:
nie neq; sup̄ba q̄ et p̄ptos uinuerfos tueri . eisq; optie q̄sule
p̄leat . qd' nō facit p̄fecto . si a caritate uolgi abereet . Atq; et
uñhi illi uidet' quid q' utilitātē causa fugunt auidias . ama:
bilissimū modū auidie tollere . Non em̄ tam uolūtas p̄ata p̄
amicū q̄ aū amor ip̄e d̄lectat . tūq; illud sit uolū qd' ab
aū ē p̄fectū . Tantū q; abest auidie ut auidie p̄t' indignā
colant' . ut hū qui op̄ib; et cop̄ib; maiorē q; uirtū inq; plurimū
ē p̄sidy . nūme altis indignat' . libalissī sūt et beneficentissimī .
At hanc scā an me op̄y sit nihil unq; de eē amicis . Vñ em̄
meā studia cognisset . si nūq; q̄silio nūq; op̄a meā nec domi
nec uirtūe sc̄ipio eguisset . Non igit' uolūtas auidia . sed
uolūtas auidia sc̄uta est . Non go em̄ sicut d̄lectis affluē:
tes auduēdi si q̄ de auidia q̄ nec usu nec uōe hnt q̄gnita di:
sp̄utabūt . Nam quid ē p̄h̄ d̄corē fidem atq; hōmū q̄ uelit . ut
neq; diligit quūq; . nec ip̄e abullo diligit' . quūq; inq; r̄uflū
om̄ib; cop̄ib; atq; in om̄i re habudantia uiuē . Sed em̄ tyra:
noze uita in q̄ nūmū nulla fides . nulla caritas . nulla sc̄abit
d̄mus t̄ccis p̄t' ē fiducia . Omnia suspecta s̄emp̄ eū sollicita .
nullū locū amicitie . Quis em̄ aut eū diligit quē metuat
aut a quo se metui putet . Solū tū d̄tapat ad rem piū
qd' si forte ut sit plerūq; credunt' . tū intelligit' q̄ sūm̄ inopes
amicoz . Quod carquiniū dixisse ferunt . tū exultate s̄em:
tellexisse quos fides auidie eadmisset . quos infidos ! cū iam
uentris grām referre possēt ; q̄q; amicos illa sup̄bia et impoz:

tunitate. si quicq[ue] amicum h[ab]ere potuit; Atq[ue] qu[od]admodu[m] . h[ab]ere quic[ui]s d[omi]ni-
 no res uelut amicos perire no[n] potuerit. sic uicior[um] opes p[ro]p[ri]etatem
 excludit amicitias fideles. V[er]o enim s[e]c[un]d[u]m ip[s]a fortuna cetera e[st] . h[ab]ere
 et pler[um]q[ue] efficit ceteros quos o[mn]ip[er]a e[st] . Itaq[ue] illi offerunt fastidio
 sece . et contumacia; ut q[ui]q[ue] insipiente fortunato . intolerabilis
 fieri p[otes]t . Atq[ue] hoc quid[am] lib[er] uidet . ut qui an[te] comodis fuerit mo-
 rabus . in p[ro]p[ri]o . p[ro]p[ri]e .
 amicitias . indulgeri nouis . Quid aut[em] s[e]c[un]d[u]m q[ui] tu pler[um]q[ue]
 et si cop[er]is facultatib[us] opib[us] possit . cetera parte q[ue] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e .
 equis . formos . uelut e[st] . uasa p[ro]p[ri]e . h[ab]ere aut[em] no[n] parare .
 optima ut uia d[omi]ni uite suppellectile . Et cu[m] cetera tu parant
 cui parent[ur] nesciunt . nec eo ca[usa] laborat . E[st] enim e[st] istore q[ui]q[ue] . qui
 uincit uicib[us]; Amicitia sua cuiq[ue] p[ro]p[ri]e stabit et cetera possit .
 sio . ut et si illa maneat q[ue] s[un]t q[ui] dona fortun[is] . tu uita iudicia
 et deserta ab amicit[is] . no[n] possit e[ss]e iocunda . S[ed] h[ec] h[ab]ere
 Constituendi aut[em] s[un]t q[ui] s[un]t in a[n]i[m]a fines . et q[ui] reru[m] d[omi]ni d[omi]ni
 de quib[us] tres uideo sententias fieri . quaru[m] nulla p[ro]p[ri]e . Una
 ut eod[em] mo[do] erga amicu[m] affecti sim[us] . q[ui] ga[n]d[er]e nos metipos . Altam .
 ut uia in a[n]i[m]o b[e]n[e]uolentia . illor[um] erga nos b[e]n[e]uolentia . pariter
 squalit[er]q[ue] respondeat . Tercia . ut quatuor q[ui]q[ue] p[ro]p[ri]e se ip[s]e faciat
 tanti fiat ad amicu[m] . H[ec] t[er]tiu[m] sententia nulli p[ro]p[ri]e assen-
 tior . V[er]o enim illa p[ri]ma uera est ut qu[od]admodu[m] in se quisq[ue]
 sit . sic in a[n]i[m]o sit a[n]i[m]o . Qua u[er]o t[er]tiu[m] q[ue] uia ca[usa] n[on] q[ui]q[ue] .
 factu[m] causa a[n]i[m]o . p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e . ad indigno supplicare . tu a[n]i[m]o .
 bis in aliquo inuehi . inuictariq[ue] uelut uicib[us]; . q[ui] in uicib[us] uelut
 no[n] s[un]t s[un]t s[un]t . in a[n]i[m]o s[un]t honestissime . Multaq[ue] res s[un]t
 in quib[us] de suis comodis uici boni multa desunt . de hi[is] pa-
 tuit[ur] . ut h[ab]ere a[n]i[m]o p[ro]p[ri]e s[un]t q[ui] ip[s]i . Altera e[st] sententia
 q[ue] diffinit a[n]i[m]o p[ro]p[ri]e officij ac uoluntatib[us]; . h[ab]ere quide[m] e[st] in-
 mis exigue et exalit . ad calculos uocare amicitia . ut par

fit ratio et acceptor et datorum. mihi diuiores et affluentiores uide^r
se auidia. nec obseruare stete. qm plus reddat q accepit. Neq^z
enim uerū dū ē nequid exadat. ne quid intra defluat. ne plus ex
quid in auidia cogerat. Terzū uero finis ille determiⁿatus est
ut quātū qsqz se ipse facit. tanti fiat ab amicis. Sepe enī in q^osdā
aut aū^o adiectior ē. aut spes amplificande fortunē fuerior. Non
est q^o amicitia tale ē in eū. q^o hū ille in se est. sed potius emiti et officū
ut oīa iacente oīa exeret inducatqz in spem cogitatioqz meliore
Nūc igit finis uere amicitie q^ostatuēdy ē. h^o prius quid sapio max^o
replendū s^o dūqz s^o. aduozzo. Regabat ulla uere inimicitiozem
amicie potuisse exire. q^o ex q^o duxisset. ita amare oportē ut aliqui
est exosus. Ver uero se adduci posse. ut ipse h^o quocūqz putat.
ret. a diante ē dictū recedat qui sapiens uer uisqz Sabiny e septem
impuri eodam aut ambrosi. aut oīa ad sua potētia reuocantis
ē sententia. Quis nā em mō quisqz aūqz ē potū ex cui se putat
inimicu ē posse. Quin et uere et cupē et optare ut q^o sepiissime
peccet aūqz. quo ptes sibi det tanqz causas ad replendū dūm.
Quisqz aut uere factis comodisqz aūqz uere erit angī. dolere
inuidere. Quare h^o quid p^oipūm p^oceptū eūqz s^o ad tollendā
amicitiam ualet. Illud potius p^ocipiendū fuit. ut eā diligentiam
adhiberem^o i^o amicis cōpandis. ut ne qm amare incipem^o eū. que
aliqui odisse possē. Quin et si uisqz felices in diligēdo fuisset^o
faciendū id sapio potius q^o inimicitiaz tūqz cogitandū putabat
H^o igit finibus utendū arbitror. ut cū emendati mouet aūqz
sint. tu sit mō eōs oīa uere. consilioz. uolūtatu. sine ulla ex.
ceptōe cōmittat. ut et si aliqua fortuna acciderit. ut uisqz iuste
amicorū uolūtates adiunade s^o in quibz corp. aut de capite agat^o
aut fama. Declinandū depia ē mō. ne sū ma turpitudine s^o
Est enī q^oten^o. amicis dari uenia possit. Ver uero negligēda
ē fama. nec mediocri telū ad uos gerendū exstare opōz. Leni:

O nota

uolentia cuius. q̄ blanditibus assentiendo. turpe ē colligi. Vnde
 qua sequit̄ caritas minime repudianda ē. Sed sepe cui uides ad
 sciptione eo ois steno ead̄ de ciuitate. querebat. qd̄ in oibz rebz hōibz
 diligentiaduerso essent. capere et oues. quot q̄q̄ hōes dies possēt
 amicos quot hōes dies nō possēt. Et in illis quibz parandis
 adhibē cura. in ciuitate eligendis negligentē ē. nec hōe signa
 q̄dam. et notam. quibz eos qui ad amicitia eēt ydūci nō
 iudicaret. Sunt igit̄ firmi et stabiles. et constantē eligēdi.
 eo q̄m̄ magna penuria ē. et iudicare difficile ē. sane. nisi ex
 petu. Expendū ē at̄ in ipa ciuitate. Ita p̄uenit ciuitate
 iudiciū. tollitq̄ exp̄endi p̄tates. Est igit̄ prudentē sustinē.
 ut curū. sic ipetū. Similit̄e quo utam̄ q̄i teperate quis
 sit in ciuitate aliq̄ pte periclitat̄ moribz amitoz. quidam
 sepe in p̄ua petuā. mouē nō p̄tē. agnoscūt̄ in magna.
 Sin nō cepti aliq̄ eēt. q̄ p̄tates p̄ferre ciuitate. sordidū existant.
 Vbi eos iudicant. qui honores. ingratū. ip̄a. p̄tates. opes.
 amicitia nō amponat. Ut in ep̄ala pte p̄p̄ta h̄st. et alta
 uis ciuitate. nō m̄to illa matit. Umbrella em̄ ē nā adgr̄p.
 nenda potētia. Quā et si neglecta ciuitate ḡstanti st̄. o d̄stura.
 tū nō arbitūt̄. qz nō sine magna cā sit neglecta ciuitate.
 Itaqz uere amicitia difficilis rep̄it̄. in hōibz q̄ honoribus
 et p̄. uersant̄. Vbi em̄ ista iudicant. q̄ amore cūi amponat
 suo. Quid. ut h̄ om̄ita. q̄ graues q̄ diff. les p̄tates uidet̄
 calamitatu s̄actates. ad quas nō facile ē in euentu quis de
 stendat. Quāq̄ enim dicit̄ recte

c. xviiēde